

ΜΑΝΙΝΑ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

ΑΕΡΑΣ
ΣΤΟ
ΠΡΟΣΩΠΟ
ΤΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΝΙΝΑ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

**ΑΕΡΑΣ
ΣΤΟ
ΠΡΟΣΩΠΟ
ΤΗΣ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΕΡΑΣ ΣΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ

Συγγραφέας: Μανίνα Ζουμπουλάκη

Επιμέλεια-διόρθωση: Θανάσης Τσιτραβής

© 2021 Εκδόσεις Κυριάκος Παπαδόπουλος Α.Ε., Μανίνα Ζουμπουλάκη

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά τον Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με τον Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με τον Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Πρώτη έκδοση: Ιούνιος 2021

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

www.epbooks.gr

Καποδιστριού 9, 144 52 Μεταμόρφωση Αττικής

τηλ.: 210 2816134, e-mail: info@epbooks.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα, τηλ.: 210 3615334

ISBN 978-960-484-723-5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. 1821, Άνοιξη	11
2. 2021, Άνοιξη	18
3. Νησί	31
4. Παύση	46
5. Καλοκαίρια	61
6. Άντρες	74
7. Γκρεμός, 1821	90
8. Παραλία	98
9. Γείτονες	110
10. Νεράιδες	124
11. Κόρη	134
12. Ζώνη πυρός	146
13. Στάνη	160
14. Σύγκρουση	166
15. Καιρός	176
16. Κορίτσι	194
17. Νύχτα	203
18. Υπόγειο	209
19. Πορεία	225
20. Στιγμές	239
21. Λάθη	251
22. Ημέρα	270
Επίλογος 1881	290
Επίμετρο	294
Πηγές	297

1821- 2021

Το παράδειγμα της Σαμοθράκης

Οι Τούρκοι κατέλαβαν τη Σαμοθράκη το 1479. Μέχρι λίγο πριν από την Επανάσταση του 1821, οι κάτοικοι του νησιού είχαν μεταξύ τους εμπορικές συναλλαγές και μια στοιχειώδη επικοινωνία, οι Έλληνες με τους Τούρκους, παρά τη σκληρότητα του τουρκικού ζυγού, τα παιδομαζώματα και τους κεφαλικούς φόρους που επιβάλλονταν στους Ραγιάδες από τους εκάστοτε Τούρκους διοικητές. Οι τούρκικοι οικισμοί ήταν μακριά από τους ελληνικούς, αλλά οι νησιώτες αντάλλασσαν προϊόντα και, σε καθημερινό επίπεδο, δεν σημειώνονταν συγκρούσεις. Το ίδιο ίσχυε σε πολλά νησιά του Αιγαίου, όπως και σε αρκετά κομμάτια της ηπειρωτικής Ελλάδας. Η γειτνίαση ελληνικών και τούρκικων χωριών και οικισμών για μεγάλα διαστήματα ήταν αρμονική, παρόλο που δεν ήταν αποδεκτές οι προσωπικές σχέσεις ανάμεσα σε Έλληνες και Τούρκους.

Τον Απρίλιο του 1821 οι κάτοικοι της Σαμοθράκης, μαθαίνοντας για την Ελληνική Επανάσταση, έστειλαν στον Τούρκο διοικητή το εξής μήνυμα: «Του λοιπού είμαστε Έλληνες ελεύθεροι και κατά συνέπεια δεν έχουμε πλέον να πληρώσι φόρους εις τον Σουλτάνο». Την 1^η Σεπτεμβρίου 1821, ο Σουλτάνος ανέθεσε στον μπέη Καρά Αλή να καταστείλει με κάθε τρόπο την επανάσταση στο νησί. Αποβιβάστηκαν στο λιμάνι περισσότεροι από χίλιοι άντρες του τουρκικού στόλου. Συνέλαβαν αμέσως τους ντόπιους άντρες και αποκεφάλισαν τους επτακόσιους από αυτούς. Έριξαν τα κομμένα κεφάλια στο ρυάκι που από τότε ονομάστηκε «Εφκάς» (Επτακόσιοι). Κράτησαν μερικούς άντρες, τους

οποίους κρέμασαν στα κατάρτια των πλοίων τους. Σκότωσαν όλες τις γυναίκες άνω των σαράντα και όλα τα μωρά κάτω των δύο ετών.

Πολλές νησιώτισσες με τα παιδιά τους αυτοκτόνησαν πηδώντας από βράχια και γκρεμούς για να μη βιαστούν, κατά το δίκαιο του πολέμου, και να μην καταλήξουν στα σκλαβοπάζαρα και στους οίκους ανοχής της Ανατολής. Όμοιες τραγικές αυτοκτονίες γυναικόπαιδων συνέβησαν στο Σούλι – που προηγήθηκε της Σαμοθράκης, στην Αραπίτσα και σε πολλά άλλα σημεία της επαναστατημένης Ελλάδας.

Η ιστορία που εκτυλίσσεται παρακάτω δεν είναι της Σαμοθράκης, όπως και η Ιστορία δεν είναι μόνο της Ελλάδας. Το μικρό, όχι-διάσημο νησί αυτής της μικρής ιστορίας μπορεί να βρίσκεται οπουδήποτε στο Αιγαίο πέλαγος.

Αλλά για την Ιστορία με I κεφαλαίο: από τους τέσσερις χιλιάδες περίπου κατοίκους της Σαμοθράκης, γύρω στους πεντακόσιους κατάφεραν να ξεφύγουν με καΐκια από τη θάλασσα και άλλοι διακόσιοι επέζησαν ως φυγάδες, κρυμμένοι σε σπηλιές και στην ύπαιθρο.

Ο μπέης Καρα Αλής σκοτώθηκε έναν χρόνο αργότερα. Κάηκε ζωντανός τη νύχτα της 6^{ης} προς 7^η Ιουνίου 1822, κατά την πυρπόληση της τουρκικής ναυαρχίδας από τον Κωνσταντίνο Κανάρη, στη Χίο.

1

1821, Άνοιξη

*«Ο 19^{ος} αιώνας είναι ο αιώνας της απελευθέρωσης του ελληνικού έθνους.
Οι συνθήκες για τον γενικό ξεσηκωμό έχουν πια ωριμάσει.
Τα εθνεγερτικά κηρύγματα του Ρήγα και άλλων πατριωτών μέσα
και έξω από τον ελλαδικό χώρο έχουν πληθυνθεί. Η Φιλική Εταιρεία
και άλλες μυστικές οργανώσεις προετοιμάζουν την Επανάσταση
που ταυτόχρονα θα ξεσπάσει σε όλο τον ελλαδικό χώρο».*

I.M. Χατζηφώτης, 2008

Η Βάνθη δεν θέλει, καθόλου δεν θέλει να πηδήξει.

Στέκεται στην άκρη του γκρεμού και κοιτάζει κάτω – θολά σχήματα πάνω στα βράχια, δεν μπορεί να διακρίνει τίποτα πέρα από την κόκκινη μεσάλα* της Άννας, στην άκρη της γκριζας εικόνας, εκεί που φτάνει το μάτι της, μια και δεν φτάνει παραπέρα. Βλέπει στο βάθος πυκνό καπνό να υψώνεται πάνω από ένα χωριό που καίγεται, σίγουρα ο καπνός είναι από το χωριό της που καίγεται ακόμα, θα καίγεται για μέρες, όλα αυτά τα ξύλινα σπίτια και τα κοτέτσια, για μέρες θα κρέμεται μαύρος καπνός πάνω από το σημείο που κάποτε ήταν το χωριό της. Έπαψαν να δίνουν το χαράτσι, δεν είχανε άλλο, είπαν «φτάνει πια!» στους στρατιώτες, και ορίστε πώς τους τιμώρησαν.

* Μεσάλα: κόκκινο μεταξωτό μαντίλι δεμένο σαν φέσι στο κεφάλι.

Από τα τέσσερα χωριά του νησιού, τα μισά καίγονται. Το Λιμάνι με το χωριό του πιο πίσω, κρυμμένο, να μην το βρίσκουν οι πειρατές, δεν ξέρει αν καίγεται και το Λιμάνι μαζί με το χωριό της, και τα δύο ή ένα από τα δύο. Ίσως να έβαλαν φωτιά μόνο στο Λιμάνι για να μην πίνουν τα πλοία. Ίσως μόνο στο χωριό, το Λιμάνι μπορεί να τους είναι χρήσιμο, είναι ασφαλές, χρειάζεται για να αράζουν στις κακοκαιρίες οι τουρκικές φρεγάτες. Το μοιράζονται από πάντα το Λιμάνι του νησιού, Έλληνες και Τούρκοι, κι ας έχουνε ξεχωριστούς ντόκους. Το μοιραζόνταν, μέχρι τώρα.

Η Βάνθη δεν βλέπει πια τον καπνό. Δεν θα βλέπει τίποτα, σε λίγο, σε πολύ λίγο θα έχει πεθάνει, θα έχει τελειώσει με αυτήν την ταλαιπωρία που λέγεται ζωή. Θα έχει γλιτώσει επιτέλους, όπως γλίτωσε η Άννα με την κόκκινη μεσάλα, η γιαγιά της η Βάνθη, η μάνα της η Μαρία με το μωρό αδερφάκι της που ακόμα δεν έχει όνομα, οι φίλες της η Ελένη και η Κατερίνα, τα υπόλοιπα κορίτσια του χωριού, κοπέλες, κοριτσάκια και μωρά σαν το αδερφάκι της, που τα έσφιξαν οι μαμάδες στην αγκαλιά τους και τα πήρανε μαζί τους στον γκρεμό.

Για να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων στρατιωτών, όλα αυτά. Γιατί ξέρουν τη μοίρα που τις περιμένει, που θα τις περίμενε, αν έπεφταν στα χέρια των ασκεριών. Και προτιμάνε τον γκρεμό. Ένας γρήγορος θάνατος είναι καλύτερος από το να πουληθούν στα σκλαβοπάζαρα, όσες αντέξουν, είναι προτιμότερος από βασανιστήρια, κι από αργό, φριχτό θάνατο στα χέρια αφιονισμένων στρατιωτών – ομάδες εγκληματιών, ληστές και δολοφόνοι, ούτε καν στρατιώτες κανονικοί... Καλύτερα ο γρήγορος θάνατος, είναι χίλιες φορές προτιμότερος από τους άγριους βιασμούς, που δεν ξέρει ακριβώς τι είναι, αλλά οι γυναίκες γουρλώνανε τα μάτια και σταυροκοπιόντουσαν όποτε μιλούσαν για βιασμούς, «ο Θεός να μας φυλάει, η Παναγία να μας σώσει».

Δεν τις έσωσε, η Παναγία.

Η Φωτεινή είχε πέσει πρώτη, από μόνη της, είχε πηδήξει από τον γκρεμό πρώτη, τον χειμώνα ακόμα, αλλά η Φωτεινή δεν ήθελε να τη σώσει καμία Παναγία, είχε άλλους λόγους. Η Βάνθη την έβλεπε καιρό να πηγαينوέρχεται με το κεφάλι σκυφτό, ήθελε να σκοτωθεί η Φωτεινή και τα κατάφερε, δεν την πρόλαβε κανένας. Και να την προλάβαινε κάποιος τότε, εδώ θα κατέληγε τελικά. Στα βράχια, μαζί με τις άλλες γυναίκες.

Η Βάνθη γυρίζει το βλέμμα της πίσω στη βάση της πλαγιάς, της απότομης ανηφοριάς που βγάζει εδώ που στέκεται, στο χέιλος του γκρεμού που λέγεται Φρύδι του Θεού. Δεν βλέπει ακόμα τους άντρες αλλά τους μυρίζει, βαριά βαρβατίλα σαν να πλησιάζουν άλογα, και τους ακούει να φωνάζουνε, να χτυπάνε τα γιαταγάνια τους στα βράχια, ακούει τον άτακτο στρατό κατοχής ή επίθεσης, ή καταστολής, ή όπως αλλιώς τον λένε, ακούει γέλια, ουρλιαχτά, πολεμικές ιαχές... για ένα μικρό χωριό όλα αυτά, για εβδομήντα ανθρώπους, γέροι και παιδιά οι περισσότεροι.

Και τριάντα δύο γυναίκες.

Η μία, η τελευταία, είναι η Βάνθη. Τριάντα τρεις, με τη Βάνθη.

Καταπίνει με δυσκολία, τρίβει τα χέρια της το ένα με το άλλο, κλαίει χωρίς να το καταλάβει. Χοντρά δάκρυα κυλούνε στα μάγουλά της και τρέμει, κοιτάζοντας από τη μία τους Τούρκους, πεντακόσιες ή τετρακόσιες οργιές πιο πέρα, από την άλλη τον γκρεμό μπροστά της, στη μισή οργιά. Κάτω, χαμηλά, τόσο μακριά που ίσα που φαίνεται, η κόκκινη μεταξωτή μεσάλα της Άννας. Έχει έξι παιδιά η Άννα, τα τρία αγόρια πολεμάνε τους Τούρκους στην ενδοχώρα, τα τρία κορίτσια έπεσαν μαζί με τη μάνα τους στον γκρεμό, αλλά δεν τα βλέπει η Βάνθη, δεν ξέρει αν σκοτώθηκαν αμέσως ή αν άργησαν να

πεθάνουν, άκουγε βογκητά κάμποση ώρα κι έκλαιγε μέχρι να σταματήσουν, γιατί οι γυναίκες δεν σκοτώθηκαν αμέσως όλες, σαν τη Φωτεινή που είχε πηδήξει μοναχή της, οι πιο τυχερές μόνον πέθαναν αμέσως, όσες χτύπησαν κατευθείαν το κεφάλι τους σ' έναν βράχο ή πήδηξαν πολύ μακριά και διαλύθηκαν πάνω στις σκληρές πέτρες, ή τέλος πάντων λυτρώθηκαν με τη μία. Οι φίλες της πήδηξαν πρώτες, θα πρέπει να ήταν από τις τυχερές, αλλά η Ευάνθη διώχνει τη σκέψη των κοριτσιών, της Ελένης και της Κατερίνας, μαζί με τη σκέψη της Φωτεινής, της μάνας και του μωρού, διώχνει όλες τις σκέψεις σαν να τις χτυπάει με σκούπα μέσα στο μυαλό της, παίρνει βαθιές ανάσες λαχανιασμένη και προσπαθεί να βρει επιτέλους το θάρρος να πηδήξει... ή, ή, ή να μην πηδήξει; Να παραδοθεί στους Τούρκους, ένα κορίτσι μόνο του, αντί για τριάντα τρία, που υπολόγιζαν; Τι να τους κάνει ένα κορίτσι, και πόση ώρα άραγε θα τους πάρει να τη σκίσουν ζωντανή; Πόσο θα αντέξει η Ευάνθη, έτσι και την πιάσουν πενήντα, εκατό φουρκισμένοι στρατιώτες;

Ανατριχιάζει – δεν ξέρει, δεν ξέρει, είναι χρονών δέκα και ενός, δεν πρόλαβε να μάθει πολλά πράγματα. Κλαίει επειδή έχασε τη μαμά και το αδερφάκι, και τη γιαγιά, και τις φίλες της, κλαίει επειδή φοβάται, επειδή θα χαθεί και η ίδια σε λίγη ώρα, πολύ λίγη, όσο θα πάρει στους άντρες να ανέβουν ως το χείλος του γκρεμού, και δεν υπάρχει τρόπος να κατέβει από αλλού, το έψαξαν όταν ανέβηκαν όλες μαζί εδώ πάνω, έψαξαν γύρω τον βράχο, όλο το Φρύδι του Θεού, *ποτέ δεν ξέρεις, φτιάχνουν τα κατσίκια μονοπάτια σιγά σιγά, ίσως να υπάρχει τρόπος.*

Δεν υπήρχε τρόπος. Το κατάλαβαν μόλις ξημέρωσε για καλά, το ήξεραν άλλωστε, οι πιο μεγάλες είχανε ανέβει πολλές φορές στον βράχο, αυτή θα ήταν η έξοδός τους, το είχανε μελετήσει. Οι πιο μεγάλες διάλεξαν αυτό το σημείο, το Φρύδι του Θεού, αν και ο Θεός

δεν φαίνεται να έχει καμία σχέση. «Άμα πλακώσουν οι στρατιώτες και τους δείτε από μακριά, αν δείτε ασκέρια να πλησιάζουν, θα ανεβείτε τρεχάλα στον βράχο απάνω στο Φρύδι και θα πηδήξετε, εντάξει; Μία μία ή όλες μαζί, πιαστείτε από τα χέρια, μην το σκεφτείτε δεύτερη φορά, πάρτε φόρα και πηδήξτε!»

«Μα θα σκοτωθούμε, θα πεθάνουμε άμα πηδήξουμε», διαμαρτύρονταν τα κορίτσια όταν ήταν μικρά ακόμα, πέντε ή έξι χρονών, η Ευάνθη, η Ελένη, η Φωτεινή και η Κατερίνα, καθισμένες γύρω από τη φωτιά με τις βλοσυρές γιαγιάδες να δίνουν οδηγίες καταστροφής. Πριν πηδήξει η Φωτεινή, πολύ πριν από το δράμα, που έχει κλείσει τρεις μήνες τώρα, μπορεί και περισσότερο.

«Θα πεθάνουμε έτσι κι αλλιώς άμα έρθουν οι στρατιώτες, άμα μας πιάσουν στα χέρια τους τα ασκέρια», είπε η γιαγιά της Κατερίνας, η πιο μεγάλη από τις άλλες γριές του χωριού. «Θα πεθάνουμε με φριχτά βασανιστήρια, εξευτελισμένες, με πόνους αφόρητους και αιμορραγίες. Θα πεθάνουμε τυραννισμένες και εξευτελισμένες. Αιχμάλωτες σαν ζώα σε κλουβιά, με αλυσίδες στα ποδάρια και στα χέρια μας. Όχι. Μη φτάσουμε ως εκεί, μη φτάσετε ως εκεί. Θα πηδήξουμε από το Φρύδι. Αν δεν καταφέρουμε εμείς οι γριές να σκαρφαλώσουμε την πλαγιά μέχρι τον γκρεμό, θα ανεβείτε εσείς τα κορίτσια και θα πηδήξετε με θάρρος, χωρίς να το σκεφτείτε δεύτερη φορά...»

Οι γιαγιάδες τα καταφέρανε, σύρθηκαν ως την άκρη του βράχου μέσα στη νύχτα, στα άγρια χαράματα, τις βοήθησαν οι κόρες, οι νύφες κι οι εγγονές τους, και πήδηξαν με μίαν ανάσα. Μετά οι κόρες, οι νύφες κι οι εγγονές. Με τις κόρες τους και τα μωρά στην αγκαλιά, πήδηξαν όλες, και οι τριάντα δύο.

Μόνον η Βάνθη έμεινε τώρα.

Η Βάνθη δεν έχει θάρρος. Μπορεί να μην είχε ποτέ, να ήτανε φοβητσιάρικο παιδί πάντα, δεν ανέβαινε στα ψηλά κλαριά των δέντρων, δεν πηδούσε πάνω από χαράδρες, δεν κυνηγούσε φίδια. Την

κορόιδευε η Φωτεινή, ήταν μεγαλύτερη και τολμούσε πάντα, έτσι έγινε και ξέφυγε από το χωριό, έτσι έγινε και πήδηξε από τον γκρεμό αντί να μείνει πίσω, πριν σκάσει καλά καλά η άνοιξη, που είναι φρικτή εποχή για να πεθάνεις. Η Φωτεινή είχε θάρρος, τόλμη, ενώ η Βάνθη ξέρει ότι δεν είναι θαρραλέα. Ούτε που την πείραζε η έλλειψη θάρρους της, μέχρι τώρα.

Κάποτε αρρώστησε η Βάνθη, με θέρμες, όταν ήταν μικρότερη, κι ήρθε μια μαμή να τη δει από άλλο χωριό, σκοτεινή και άγρια σαν κουρούνα, με το μαύρο σιγκούνι* και το βρόμικο καφτάνι της, «Δεν θα πεθάνει τώρα», είπε στη μάνα της, κι η Βάνθη την κοίταζε την τρομαχτική μαμή πίσω από την βελέντζα της με μισόκλειστα μάτια, βράζοντας από τις θέρμες που δεν έλεγαν να περάσουν, «Έχει άλλο ριζικό αυτή σου η κόρη, κι όποιου του μέλλει να πνιγεί, ποτέ του δεν πεθαίνει».

Δεν θα πεθάνω, λέει στον εαυτό της τώρα. Μου μέλλει να πνιγώ, στη θάλασσα να πνιγώ, όχι να κομματιαστώ στα βράχια πάνω. Δεν είναι σωστό. Είμαι μικρή ακόμα, δεν έκανα τίποτα, ούτε παιδιά, ούτε εγγόνια, ούτε έμαθα να ανοίγω φύλλο με τον ξύλινο πλάστη και να ψήνω πίτες γεμιστές, ούτε να υφαίνω άσπρα πουκάμισα στον αργαλειό για να ντύνομαι, ούτε να τα βγάζω μετά από πάνω μου τα πουκάμισα αυτά και να μένω γυμνή, που δεν μου φαίνεται ωραίο πράγμα, αλλά το κάνουν όλες μόλις παντρεύονται, θα το κάνω, θα το έκανα κι εγώ με τον άντρα μου στο δικό μας σπίτι, στο σπίτι που θα φτιάχναμε μια μέρα. Αν τον άντρα μου δεν τον έσφαζαν οι Οθωμανοί προτού να τον γνωρίσω, μαζί με όλους τους άντρες του νησιού, κι αν εγώ δεν έπρεπε να πέσω στον γκρεμό για να μη με σφάξουν κι εμένα, ή χειρότερα. Ποια είναι τα χειρότερα, υπάρχουν χειρότερα από το να με σφάξουν;

* Σιγκούνι: εξωτερικό χειμωνιάτικο ρούχο, αμάνικο, φοριόταν πάνω από το πουκάμισο και το γιλέκο και κάτω από το καφτάνι.

Υποψιάζεται ότι υπάρχουν. Έχει ακούσει ιστορίες για κορίτσια, γυναίκες που έπεσαν στα χέρια των στρατιωτών γυρίζοντας από τα χωράφια ή τη στάνη ή το άλλο γιουνάν κιογιού, το ελληνικό χωριό. Μερικές επέζησαν, γύρισαν πίσω καταματωμένες και διηγήθηκαν τι έγινε, ή τι απέγιναν οι άλλες, όσες δεν γύρισαν. Οι ιστορίες ήταν μισές πάντα, κομμένες από δάκρυα, στεναγμούς και μοιρολόγια, κατάρτες που έριχναν οι γριές στους Τούρκους, προσευχές που έκαναν στην Παναγία. Άδικος κόπος, δεν είναι πουθενά αυτή η Παναγία, τόσες φορές την έχουμε φωνάξει, και τώρα, να, πριν από λίγες ώρες τη φωνάζαμε όλες μαζί, «Παναγία βόηθα μας!», κι ούτε που γύρισε να μας κοιτάξει...

Οι χατζάρες χτυπάνε πάνω στα βράχια, μέταλλα, μπότες, φωνές και γέλια ακόμα, της φαίνονται τρομαχτικά αυτά τα γέλια, περισσότερο από τις αντρικές φωνές, τις πολεμικές ιαχές που έρχονται όλο και πιο κοντά. Οι στρατιώτες είναι πια δίπλα της, στα πέντε βήματα, τέσσερα, τρία βήματα, η Βάνθη μυρίζει τις ανάσες τους στον γκριζο πρωινό αέρα, παίρνει μια βαθιά, τελευταία αναπνοή, ανοίγει τα χέρια στα πλάγια σαν να είναι πουλί, αισθάνεται τον κοφτερό αέρα να την αρπάζει από τα μαλλιά και, λίγο πριν ορμήσει πάνω της ο πρώτος στρατιώτης, κλείνει τα μάτια, βγάζει μια κραυγή τρόμου και πηδάει στο κενό.

2

2021, Άνοιξη

«Ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας (ΥΕΘΑ), ως πολιτικός προϊστάμενος του ΥΠΕΘΑ, είναι ο υπεύθυνος έναντι της Κυβέρνησης για τη διοίκηση και τον έλεγχο των Ενόπλων Δυνάμεων με στόχο την υλοποίηση της Πολιτικής Εθνικής Άμυνας. Μετέχει στο ΚΥΣΕΑ όπου εγκρίνει την Εθνική Στρατιωτική Στρατηγική, εισηγείται τη δομή διοίκησης και την μελλοντική δομή των Ενόπλων Δυνάμεων, αποφασίζοντας παράλληλα για τη δομή και οργάνωση τους, ενώ εισηγείται και τη μακροπρόθεσμη σχεδίαση και προγραμματισμό των εξοπλισμών».

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, 2021

Βροντάει την πόρτα πίσω της βγαίνοντας από το «λουξ δωμάτιο». Κοντοστέκεται γιατί η πόρτα δεν είναι καθόλου λουξ, είναι της πλάκας, όπως και ο τοίχος, όπως κι ολόκληρο το δωμάτιο – ελπίζει να μην ξήλωσε κανέναν μεντεσέ, με τόσα νεύρα.

Ο μόνος λόγος που ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας μένει εδώ, στο «HANI» και όχι σε ένα ξενοδοχείο πολυτελείας ή έστω της προκοπής, είναι επειδή το νησί είναι μικρό, ασήμαντο. Δεν υπάρχει καλύτερο ξενοδοχείο – ούτε πολυτελείας ούτε της προκοπής. Υπάρχουν ένα δυο της πλάκας, τρισεχειρότερα από το «HANI», και σε αυτά μένουν κάποιοι από τα Σώματα Ασφαλείας, χωρίς αμφιβολία ο ένας πάνω στον άλλον. Μια επιτροπή του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού

μένει σε ενοικιαζόμενα δωμάτια στο Λιμάνι. Μια άλλη επιτροπή του Πολεμικού Ναυτικού μαζί με πολεμοχαρείς ναύτες, μένει σε πλοίο, ακριβώς μπροστά στο Λιμάνι, σε ένα από αυτά τα καράβια που η Εύα νόμιζε ότι υπάρχουν μόνο στην Αμερική.

Δεν ήταν πάντα έτσι τα πράγματα, κι ας είναι μικρό το νησί: μέχρι το 2019 λειτουργούσε έξω από το χωριό που λέγεται Λιμάνι μια «υπερ-πολυτελής, διεθνούς επιπέδου, πλήρως εξοπλισμένη με όλα τα κομψό υπερσύγχρονη τουριστική μονάδα σε ειδυλλιακή παραλία», αλλά η μονάδα έκλεισε το καλοκαίρι του 2020, μαζί με άλλες εκατό ή χίλιες ανάλογες τουριστικές μονάδες ανά την Ελλάδα, πλήρως ή ελλιπώς εξοπλισμένες, με όλα ή με τα μισά κομψό, σε ειδυλλιακές ή μη παραλίες. Προσωρινά, ή μόνιμα. Δεν ήρθαν αρκετοί τουρίστες ή μάλλον δεν ήρθαν καθόλου τουρίστες, λόγω της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων, λόγω του φόβου για τον κορονοϊό που είναι διεθνής, τόσο ο φόβος όσο και ο ιός.

Ο φόβος υπάρχει ακόμα, διάχυτος, το καλοκαίρι του 2021.

Η κρίση στον τουρισμό ήταν τεράστια, κι ακόμα δεν έχει ξεπεραστεί. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, η Ελλάδα το 2020 δέχτηκε μόνο το 20% των τουριστών που δεχόταν άλλες χρονιές (πολλοί λένε ότι το αληθινό ποσοστό ήταν κάτω του 10%...). Οι προβλέψεις για το καλοκαίρι του 2021 δεν είναι ενθαρρυντικές – οι κρατήσεις είναι μετρημένες, υπάρχουν περιθώρια να φτιάξουν τα πράγματα μέχρι τον Ιούλιο, αλλά προς το παρόν, την άνοιξη του 2021, η κίνηση στο νησί είναι στο μηδέν. Ελπίζει ότι τα πράγματα θα είναι καλύτερα φέτος το καλοκαίρι, οι φόβοι μειώνονται με την ηλιοφάνεια, και οι ειδικοί λένε ότι οι πνευμονοϊοί ατονούν όσο ανεβαίνει η θερμοκρασία. Άρα φέτος μπορεί τα πράγματα να είναι καλύτερα απ’ ό,τι πέρσι. Ένα σωρό ξενοδοχεία δεν άνοιξαν καθόλου την περσινή σεζόν, που δεν κουνήθηκε φύλλο, πόσο μάλλον χρήμα. Στο νησί, και σε άλλα νησιά, απ’ όσο ξέρει η Εύα.

ΜΑΝΙΝΑ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

ΑΕΡΑΣ ΣΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ

Δύο πολύ διαφορετικές γυναίκες αγωνίζονται να επιβιώσουν σε ένα μικρό ελληνικό νησί, διακόσια χρόνια μακριά η μία από την άλλη.

Η πρώτη είναι κοριτσάκι όταν αρχίζει η ιστορία της, το 1821. Η δεύτερη είναι μια σύγχρονη σαραντάρα, στη δύσκολη χρονιά 2021. Τις ακολουθούμε καθώς παλεύουν σκληρά, καθώς προσπαθούν να ξεπεράσουν τον καιρό τους... Ζούνε τις ιστορίες τους στην κόψη του ξυραφιού της Ιστορίας, κι αυτό που ξέρουν τις ενώνει χωρίς να το ξέρουν, σαν μια κλωστή που κεντάει διακόσια ολόκληρα χρόνια την κοινή τους καταγωγή.

Το ίδιο το νησί, πεταμένο μέσα στο Αιγαίο, τις ενώνει με μαγικό τρόπο, με τις νεράιδες της ομίχλης, αυτής της «από μηχανής» ομίχλης που εμφανίζεται ξαφνικά στις πιο κρίσιμες στιγμές. Μυστηριώδης, πυκνή, απειλητική κι όμως απαλή σαν πέπλο νεράιδας ή σαν όνειρο, η ομίχλη είναι αυτή που σώζει τις δύο γυναίκες πριν νιώσουν τον παγωμένο, κοφτερό αέρα στο πρόσωπό τους...

www.epbooks.gr